

Richtlijn melding leerplicht in het kader van de Algemene Kinderbijslagwet

INLEIDING RICHTLIJN MELDING LEERPlicht IN HET KADER VAN DE ALGEMENE KINDERBIJSLAGWET (AKW)

Met de wijziging van de algemene wet Kinderbijslag heeft de leerplichtambtenaar een nieuw handhavinginstrument voor 16 en 17 jarigen. Indien er sprake is van ernstig schoolverzuim (16 uur ongeoorloofd verzuim in een periode van 4 weken) heeft de leerplichtambtenaar naast zijn huidige instrumentarium de mogelijkheid om een melding te doen bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB) met de mededeling dat de Leerplichtwet niet wordt nageleefd. Deze melding kan voor de SVB, uitvoerder van de AKW, aanleiding zijn de kinderbijslag voor het betreffende kind stop te zetten. Immers de AKW stelt eisen aan de dagbesteding van kinderen van 16 en 17 jaar. Dezelfde regels gelden voor wezen van 16 en 17 jaar.

De werkwijze van de leerplichtambtenaar wordt ingekaderd door wetgeving en regelingen (zie bijlage).

Een belangrijk document met betrekking tot de uitvoering van de Leerplichtwet is de ambtsinstructie, die wordt vastgesteld door het college van Burgemeester en Wethouder(s) van de gemeente waar de leerplichtambtenaar is aangesteld. Deze ambtsinstructie kadert de werkzaamheden van de leerplichtambtenaar in. De werkwijze voor de melding aan het SVB is onderdeel van de model-ambtsinstructie.

Eind 2009 biedt Ingrado haar leden een format van dit model aan. Naast alle richtlijnen, criteria, wet en regelgeving blijft het inzetten van een instrument ter beoordeling aan de leerplichtambtenaar. Er moet sprake blijven van maatwerk.

Het doen van een melding aan de SVB moet gezien worden als een extra instrument dat ingezet kan worden door de leerplichtambtenaar om het verzuim van een 16 of 17 jarige leerplichtige te laten eindigen. In bepaalde situaties kan er een melding bij de SVB plaatsvinden alvorens er een proces-verbaal wordt opgemaakt. Er zijn ook situaties denkbaar waarbij de melding aan het SVB en het opmaken van een proces-verbaal gelijktijdig plaatsvindt.

Dit nieuwe instrument kan een bijdrage leveren aan een vermindering van het aantal processen-verbaal. Het feit dat een gezin (tijdelijk) geen kinderbijslag ontvangt voor het kind dat de Leerplichtwet overtreedt, zal er aan bijdragen dat de druk op de jongere verhoogd wordt om zijn schoolverzuim te beëindigen. Hierdoor zal een proces-verbaal in een aantal zaken niet meer nodig zijn.

Het uiteindelijke doel is dat de jongere naar school gaat. Ouders en jongere kunnen het stopzetten van de kinderbijslag voorkomen door alsnog aan de verplichtingen van de Leerplichtwet te voldoen. Doordat de SVB altijd achteraf de kinderbijslag uitbetaalt (drie maanden na vaststelling van het recht op die kinderbijslag) is er ook in administratieve zin ruimte om het stopzetten van de kinderbijslag te voorkomen. Er is dus een herstelmogelijkheid. De strafrechtelijke route kent deze herstelmogelijkheid niet. Een proces-verbaal kan niet meer teruggetrokken worden door de leerplichtambtenaar, ook al gaat de jongere inmiddels weer naar school. De rechter bepaalt dan welke sanctie hij nodig acht.

Schoolverzuim door een 16/17 jarige

De school constateert in eerste instantie het verzuim. Verzuim tot 16 uur in een periode van 4 weken mag een school melden, is er sprake van 16 uur verzuim of meer in een periode van 4 weken dan moet de school het verzuim melden.

De school meldt het schoolverzuim bij het verzuimloket van de IB-groep. De school geeft daarbij aan welke actie zij zelf onderneemt, of dat de inzet van de leerplichtambtenaar onmiddellijk vereist is. Inzet van de leerplichtambtenaar kan al plaatsvinden vanuit de preventieve gedachte als er nog geen sprake is van verzuim meer dan 16 uur per 4 weken. Denk bijvoorbeeld aan een leerplichtige die regelmatig te laat komt.

Kennisgeving vermoedelijk ongeoorloofd verzuim

Leerplicht ontvangt van het verzuimloket IBG een verzuimmelding. Leerplicht neemt contact op met de school en stemt af welke stappen er genomen worden. Is het verzuim gestopt dan onderneemt leerplicht niets. Duurt het verzuim, ondanks de acties van de school, voort dan onderneemt leerplicht actie.

Onderzoek naar de reden van verzuim in het kader van de kwalificatieplicht ¹

De leerplichtambtenaar roept de ouder(s) en de leerplichtige ouder dan 16 jaar op voor een gesprek. De leerplichtambtenaar onderzoekt de oorzaak van het verzuim. De consequenties van het verzuim worden toegelicht en er worden schriftelijke afspraken gemaakt voor het vervolg. Daarbij zijn 3 mogelijkheden:

- a) De ouder(s) en/of jongere werken volledig mee. De leerplichtambtenaar geeft ouder(s) en jongere de kans om alsnog het verzuim op te heffen.

¹ Onderzoek naar verzuim bij kwalificatieplichtigen komt overeen met de wijze van onderzoek bij verzuim van leerplichtigen vanaf 12 jaar.

- b) De ouder(s) en/of jongere werken weliswaar mee aan de afspraken, maar de leerplichtambtenaar acht het raadzaam de vinger aan de pols te houden bij het nakomen van de afspraken.
- c) De ouder(s) en/of jongere werken niet mee aan afspraken om het verzuim te beëindigen.

Een leerplichtige moet naar school, ouder(s) zijn hier volgens de leerplichtwet verantwoordelijk voor totdat een jongere 18 jaar is, of een startkwalificatie heeft behaald, tenzij er sprake is van een vrijstelling. De leerplichtambtenaar benadrukt in zijn gesprek met ouder(s) en jongere. De leerplichtambtenaar onderzoekt in hoeverre de ouder(s) (mede)verwijtbaar zijn aan het verzuimgedrag van hun kind. Er moet bij melding aan de SVB onderscheid gemaakt worden tussen verwijtbaarheid van en medewerking door ouders.

- Verwijtbaarheid: Zodra een jongere niet op school is neemt de school contact op met de ouders om na te gaan wat de reden van afwezigheid is. Het is dan de verantwoordelijkheid van de ouders (en de jongere) om ervoor te zorgen dat, indien er sprake is van ongeoorloofd verzuim, dit eindigt. Indien ouders niets ondernemen, na de melding van school, dan zijn de ouders verwijtbaar. Ondernemen ouders na de melding van school, diverse acties om hun kind op school te krijgen, dan zijn de ouders niet verwijtbaar. De jongere kan in deze situatie wel verwijtbaar zijn, omdat hij of zij ondanks de inspanningen van de ouders, toch blijft verzuimen.
- Medewerking: Zodra de school de ouders heeft ingelicht over het verzuim van hun kind op school, is het de verantwoordelijkheid van de ouders om er voor te zorgen dat hun kind weer naar school gaat. Indien het verzuim blijft voortduren, zal de school en/of leerplichtambtenaar met de ouders en de jongere afspraken gaan maken om het verzuim te laten eindigen. Als ouders en jongere zich aan de gemaakte afspraken houden dan werken zij mee om het verzuim te doen eindigen.

Melding aan de SVB

Zodra de leerplichtambtenaar een melding van vermoedelijk ongeoorloofd schoolverzuim ontvangt, zal hij onderzoeken wat de reden van dit verzuim is. Indien blijkt dat er daadwerkelijk sprake is van ongeoorloofd verzuim (verzuim van 16 uur of meer in een periode van 4 weken), heeft de leerplichtambtenaar een aantal instrumenten om het verzuim te doen eindigen. Hij kan onder andere een zorgtraject aanbieden, een formele waarschuwing geven, een jongere naar Halt verwijzen, een proces-verbaal opmaken of een melding doen aan de SVB. De leerplichtambtenaar kan ook besluiten om een aantal van deze instrumenten gelijktijdig in te zetten. Welke instrumenten in welke situatie worden ingezet staat beschreven in de model ambtsinstructie medewerker leerplicht en RMC, die is opgesteld door Ingrado en de VNG.

Een melding bij de Sociale verzekeringsbank kan een geëigend middel zijn om te stimuleren dat het schoolverzuim eindigt. Dit is afhankelijk van de verwijtbaarheid van ouders en/of jongere bij het verzuim maar ook van de medewerking die gegeven wordt aan het stoppen van het verzuim.

Hieronder staan deze situaties beschreven waarin melding bij de SVB kan worden gedaan:

- Nadat de school het verzuim heeft opgemerkt en dit heeft gemeld aan de ouders, stopt het verzuim niet. Ouders willen meewerken aan afspraken, maar de jongere niet. In eerste instantie zal er zorg worden ingezet om het verzuim alsnog te doen eindigen. Indien ouders zich tot het uiterste inzetten om hun kind op school te krijgen, in samenwerking met de school (zoals naar de klas brengen), maar de jongere blijft willens en wetens verzuimen dan zal er geen melding bij de SVB worden gedaan. Er is in dat geval sprake van onmachtige ouders.
Werken ouders maar minimaal mee aan de beëindiging schoolverzuim en draagt het traject met zorg niet bij aan de beëindiging van schoolverzuim, dan zal alsnog een melding bij de SVB worden gedaan.
- Nadat de school het verzuim heeft opgemerkt en dit heeft gemeld aan de ouders, stopt het verzuim niet. Ouders en jongere zijn verwijtbaar aan het ontstaan of het voortbestaan van het schoolverzuim. Ouders en/of jongere geven aan te willen meewerken aan afspraken, maar komen deze uiteindelijk niet na.

- Nadat de school het verzuim heeft opgemerkt en dit heeft gemeld aan de ouders, stopt het verzuim niet. Ouders en jongere zijn verwijtbaar aan het ontstaan en het voortbestaan van het schoolverzuim. Ouders en/of jongere willen niet meewerken aan afspraken om het verzuim te eindigen.

Er wordt dus geen melding bij de SVB gedaan als ouders en jongere niet verwijtbaar zijn aan het ontstaan of voortbestaan van het verzuim en meewerken aan de afspraken om het verzuim te doen eindigen. Denk hierbij aan een jongere die niet naar school gaat omdat hij op de wachtlijst voor een REC4 instelling is geplaatst, of een gediagnosticeerd depressieve jongere die daardoor niet in staat is om naar school te gaan. Uiteraard is het aanbieden van zorg in deze situatie wel aan de orde.

Als sprake is van ernstig schoolverzuim dat gevolgen moet hebben voor het kinderbijslagrecht, geeft de leerplichtambtenaar een signaal af aan de SVB. De SVB sluit aan bij het oordeel van de leerplichtambtenaar. Deze volgt het gemeentelijke beleid met betrekking tot spijbelen en schooluitval.²

Bij een melding wordt gedaan aan de SVB zet de leerplichtambtenaar de volgende feiten en afspraken op papieren stuurt die naar de ouder(s) en jongere:

- Het geconstateerde verzuim (minimaal 16 uur per 4 weken);
- De ondernomen acties om dit verzuim te stoppen, welke niet hebben geleid tot resultaat (acties van de leerplichtambtenaar, gesprek, waarschuwing, melding ZAT enz.);
- De datum waarop de melding naar de SVB is gedaan;
- De datum waarop de kinderbijslag stopgezet kan worden (De SVB werkt met kwartaaltermijnen);
- De voorwaarden waar ouder(s) en/of jongere aan moeten voldoen om de melding ongedaan te maken;
- Een evaluatiedatum: de datum waarop beoordeelt wordt of aan de voorwaarden voldaan is. Deze datum wordt zo gekozen dat bij het bij het voldoen aan de voorwaarden, de melding aan de SVB nog ongedaan gemaakt kan worden zonder dat dit leidt tot stopzetting van de kinderbijslag.

² *Kamerstukken II 2008/2009, 31890, nr. 3, p.8 (MvT).*

Een melding doen aan de SVB is geen besluit in de zin van de Algemene wet Bestuursrecht. De brief hoeft dus niet voorzien te worden van een bezwaar en beroepsprocedure.

Handelwijze SVB

De SVB stuurt na de melding van de leerplichtambtenaar een beschikking aan de ouder die bekend is als aanvrager van de kinderbijslag. De SVB stopt met betalen van de kinderbijslag per het kwartaal volgend op de datum van de melding door de leerplichtambtenaar.

Uiteraard kan een klant van de SVB het niet eens zijn met de maatregel, dan de klant bezwaar indienen bij de SVB. De leerplichtambtenaar die de melding heeft gedaan dat niet aan de vereisten in de Leerplichtwet wordt voldaan kan inde bezwaarprocedure worden gevraagd schriftelijke informatie te leveren. Eventueel kan de ambtenaar worden gevraagd zelf aanwezig te zijn bij de hoorzitting.

Melding SVB ongedaan maken

De leerplichtambtenaar neemt contact op met de SVB om de melding ongedaan te maken als ouder(s) en of jongere voldaan hebben aan de gestelde voorwaarden. Deze SVB stuurt na de herstelmelding van de leerplichtambtenaar een beschikking aan de ouder die bekend is als aanvrager van de kinderbijslag.

Bijlage

Wet en regelgeving waarmee de leerplichtambtenaar direct te maken heeft:

- Aanwijzing strafrechtelijke aanpak schoolverzuim
- (Wijzigingsvoorstel) Algemene Kinderbijslagwet en de toelichting
- Algemene wet bestuursrecht
- Ambtseed
- Ambtsinstructie
- Arbeidstijdenwet
- Besluit vrijstelling leerplicht trekkende bevolking
- Beleid Buitengewoon Opsporings Ambtenaar
- Gemeentewet
- Besluit artikel 7 leerplichtwet 1969
- Leerplichtregeling 1995
- Leerplichtwet 1969
- Nadere regeling kinderarbeid
- Richtlijn voor strafvordering strafrechtelijke aanpak schoolverzuim
- Wet op het primair onderwijs
- Wet op het voortgezet onderwijs
- Wet educatie en beroepsonderwijs
- Wet op de expertisecentra
- Wet bescherming persoonsgegevens en het Vrijstellingsbesluit
- Wet participatiebudget